

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ПІДРУЧНИКА З ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ ІСТОРІЇ ДЛЯ 5-ГО КЛАСУ

*Н.М. Гупан,
доктор педагогічних наук, професор*

Проведені дослідження дозволили сформулювати основні вимоги до підручника з інтегрованого курсу історії та громадянської освіти у 5 класі, що є зараз важливим у контексті проєктування й майбутнього використання цілої низки таких підручників.

Визначено, що дуже значущим є відповідність підручника Державному стандарту базової середньої освіти і чинній модельній навчальній програмі, оскільки в цих документах викладений не лише зміст освіти (як це було традиційно), а й вимоги до результатів навчання, зокрема формування ключових компетентностей і наскрізних умінь учнів. Окрім того, програми описують курси 5-го класу як адаптаційні, що обумовлює потребу дотримання наступності між початковим та базовим освітніми рівнями, врахування психолого-педагогічних особливостей п'ятикласників, елементарність змісту курсів й вимог, які висуваються до результатів навчання учнів. Це дозволило зробити висновок, що інтегрований курс історії та громадянської освіти, як і інші, має бути пропедевтичним за характером. А це означає застосування відповідних принципів відбору змісту і особливостей його подачі: фрагментарність, скороченість викладу подій і явищ; зосередженість на формуванні початкових уявлень учнів про минуле й сьогодення та елементарних умінь роботи з джерелами інформації; відбір історичних фактів, подій збалансовано як з всесвітньої / національної / регіональної історії, так і полікультурності; послідовне опанування учнями відповідною інформацією та початковими вміннями, ставленнями, що формують основу їхньої подальшої громадянської та історичної освіченості; спрямованість змісту курсу на розвиток у школярів інтересу до предмета та мотивації до його вивчення.

З'ясовано, що кожний із розділів і параграфів підручника має орієнтуватись на чіткі очікувані результати навчання учнів у логічному поєднанні знаннєвого, смислового й діяльнісного компонентів, а також пропонувати учням і вчителю різноманітні види навчальної діяльності учнів, конкретизовані під зміст кожного з розділів курсу. Тільки залучення учнів до активної різноманітної діяльності забезпечить реальне досягнення передбачених програмою результатів. Організуюючи освітній процес, учитель може диференціювати обрані види діяльності за рахунок зменшення допомоги учням аж до повної їхньої самостійності чи ускладнення завдань, пропонуючи оперувати більшим обсягом інформації та складнішими способами діяльності.

Таким чином сформульовані вище вимоги можна розглядати як основи концепції інноваційного інтегрованого підручника, що забезпечить продуктивну роботу учнів з інтегрованого курсу як на уроці, так і вдома.